

GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDEKİ BİLİŞİM DESTEKLİ MÜZİK DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN DERSE YÖNELİK İÇERİK VE TEKNİK ALTYAPIYA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ¹

Mehmet Serkan UMUZDAŞ

Doç. Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, sumuzdas@yahoo.com

Ahmet Hakan BAŞ

Müzik Öğrt., Tokat Güzel Sanatlar Lisesi, ahmethakanbas@gmail.com

Received: 02.05.2017

Accepted: 19.08.2017

ÖZ

Bilişim, insanların çoğu alanda kullandığı bilimin dayanağı olan bilginin düzenli ve akla uygun şekilde bilgisayarlar ve benzeri aygıtlarla işlenmesi bilimi olarak tanımlanmaktadır. Bilginin bu şekilde işlenmesi sonucunda bilişim teknolojilerine her türlü alanda ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır. Gelişen teknoloji ile beraber müzik de bu sisteme ihtiyaç duyan ve ayak uydurmaya çalışan bir bilim dalı haline gelmiştir. Bu kapsamda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından müfredata alınan Bilişim Destekli Müzik dersi 2006 yılından beri Güzel Sanatlar Liselerinde okutulmakta olan bir ders olmakla beraber bu dersin amacı öğrencileri müzik teknolojisi ve materyallerinden haberdar etmek ve onlara bu materyalleri kullanma becerilerini kazandırmaktır. Son yıllarda okullarda Fatih Projesi kapsamında bilişim altyapılarının oluşturulmasıyla beraber dersin ne şekilde işlendiği merak uyandırmaktadır. Bu düşünceden yola çıkılarak BİDEM dersinin işleniş ve fiziksel şartları hakkında 51 Güzel Sanatlar Lisesi Öğretmeniyle görüşme yapılmıştır. Çalışmada dersin uygulanmasında karşılaşılan sorunlar araştırılmış ve çözüm önerileri getirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma, BİDEM dersinin daha faydalı ve etkin işlenmesine katkı sağlaması açısından önem taşımaktadır. Araştırmanın bulgularına göre öğretmenlerin çoğunluğu kurumlarında bilişim destekli müzik dersinin yapılabilmesi için gerekli teknik altyapının bulunmadığını belirtmektedirler. Ayrıca bilişim destekli müzik dersi içeriğindeki nota yazım ve kayıt programlarının ekonomik sebepler dolayısıyla alınamadığını bu nedenle programların demo sürümlerini kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Müzik öğretmeni, bilişim destekli müzik dersi, güzel sanatlar lisesi.

THE VIEWS OF THE COMPUTER ASSISTED MUSIC COURSE TEACHERS OF THE FINE ARTS HIGH SCHOOL ABOUT THE COURSE ORIENTED CONTENT AND TECHNICAL INFRASTRUCTURE

ABSTRACT

Cognition is defined as the processing of information which is the backbone of science that people use in most fields with computers and other devices in a regular and reasonable manner. As a result of the processing of information in this way, it is started to be needed information technologies in every kind of fields. Along with the developing technology, music has also become a scientific discipline that needs this system and tries to keep up with it. . In this context, information assisted music lesson which was taken in the curriculum by the ministry of education

¹ Bu çalışma 6-8 Nisan 2017'de International Congress Of Eurasian Social Sciences'ta Sözlü Bildiri olarak sunulmuştur.

has been taught in Fine Arts High School since 2006. In recent years, within the scope of Fatih Project, with the formation of information infrastructures aroused curiosity about how the course is taught. In this way, 51 Fine Arts High School Teachers were interviewed about the processing and physical conditions of the B.I.D.E.M. In the study the encountered problems in the application of the course were researched and it was aimed to find out solutions. The study is important in terms of contributing to the more efficient and effective processing of the B.I.D.E.M. course. According to the findings of the research, the majority of the teachers stated that there is no technical infrastructure required for the computer aided music lesson in their institutions. In addition, they pointed out that the notes and writing programs in the content of computer aided music lessons couldn't be taken due to economical reasons. For this reason they stated that they have been using the demo versions of the programs.

Keywords: Music teachers, oriented content and technical infrastructure course, fine arts high school.

GİRİŞ

Bilişim (informatics), insanların çoğu alanda kullandığı bilimin dayanağı olan bilginin düzenli ve akla uygun şekilde bilgisayarlar ve benzeri aygıtlarla işlenmesi bilimi olarak tanımlanmaktadır. Bilginin bu şekilde işlenmesi sonucunda bilimin her alanında ve aynı zamanda müzik eğitiminde teknolojiye ihtiyaç duyulmuştur.

Eğitimin birçok dalında kullanılan bilişim teknolojisinin ve içerisinde yer alan bilgisayarların müzik eğitimi ve yapımında da çok geniş bir yelpazeye sahip olduğu söylenebilir. "Günümüzde her alanda olduğu gibi müzik alanında da çok hızlı bir şekilde teknoloji geliştirilmekte ve kullanım alanı da gittikçe yaygınlaşmaktadır. Teknoloji, son yüzyılda müzik perspektifini değiştirmede en etkili araç olmuştur. Dikkat çekici bir nokta ise, müziğin diğer alanlara oranla teknolojik gelişmeler içerisinde en hızlı gelişim gösteren alanlar içerisinde yer almasıdır. Elektronik müzik konusundaki uygulamalarının çeşitliliği, müzik çalışmalarının çok geniş bir kitleye en iyi şekilde taşınmasının yanı sıra, müzik yeteneğinin ortaya çıkarılması ve geliştirilmesini de sağlamaktır (Arapgirioglu, 2003).

Teknolojinin hızlı gelişmesiyle beraber müzik alanı da bu hızlı gelişime hem müzik üretimi hem de müzik eğitimi boyutunda ayak uydurmaktadır. İnternet, müzik teknolojileri ve okullarda son yıllarda yapılan bilişim ağı projeleri müzik eğitiminde de teknolojinin kullanılmasına olanak sağlamaktadır. Teknolojiye ulaşımın geçmişe oranla daha kolay ve ekonomik olduğu günümüzde, müzik teknolojileri ile ilgili programlar bilgisayarlar vasıtasıyla karşımıza çıkmaktadır. Müzik teknolojileri ile oluşturulan bu programları kullanmak ve programlar verim alabilmek için müzik eğitiminde yeni alanlar ortaya çıkmıştır. Bu sebepten dolayı müzik eğitimi yapan okullarda ve üniversitelerde bu programların öğrenilmesine ve etkili kullanılmasına yönelik ders içeriklerinin programlara konulması kaçınılmaz hale gelmiştir. Müzik eğitiminde yer alan derslerden birisi de Bilişim Destekli Müzik dersidir. Bu ders güzel sanatlar liselerinde 11. Sınıf öğrencilerine haftada bir saat işlenmektedir.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerini esas alan Bilişim Destekli Müzik Dersi Öğretim Programında öğrencinin;

- Teknolojinin kolaylıklarından yararlanarak edindiği bilgileri müzik alanına uygulamasını,
- Tablet bilgisayarlar için yazılmış müzik uygulamalarını kullanmasını,
- Bilgisayar uygulamalarını müzik eğitimi amaçlı kullanmasını,

- Ses kayıt programları ile ses ve çalgı kaydı yapmasını,
- Nota yazma programı kullanarak yeni notalar yazmasını,
- Diğer teknolojik materyallerden haberdar olmasını amaçlamaktadır.

Müzik eğitiminde bilişim teknolojilerini öğrenmek ve eğitim teknolojilerinden faydalanmak kaçınılmaz bir ihtiyaç olmaktadır. Bu ihtiyaçlar sebebiyle müzik öğretmenlerinin bilişim teknolojilerini takip etmeleri ve etkin bir şekilde kullanmaları beklenmektedir. Güzel sanatlar liselerinde okutulan Bilişim Destekli Müzik dersinin eğitimini veren müzik öğretmenlerinin bu dersi ne kadar tanıdıkları, bu derste kullanılan müzik programlarını ne ölçüde kullandıkları, çalıştıkları okulun fiziki şartlarının bu ders için ne kadar yeterli olduğu ve bu dersin saatinin yeterli olup olmadığı konularının araştırılmalarına gerek duyulmuştur. Bilişim Destekli Müzik dersinin işlenmesindeki sorunların tespitine ve bu sorunların çözüm önerilerine yönelik bu çalışmada, derse giren öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur.. Araştırmanın problem cümlesi “Bilişim Destekli Müzik Dersinin işlenişinde karşılaşılan problemler nedir?” şeklinde oluşturulmuştur.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, Bilişim Destekli Müzik dersinde karşılaşılan güçlükleri saptamak, ders ile ilgili teknik ve altyapı problemlerini tespit etmek ve bu durumlara ilişkin çözüm önerileri getirmektir.

Önem

Bu çalışma, Bilişim Destekli Müzik dersinin işlenmesinde ortaya çıkan altyapı ve teknik problemler doğrultusunda oluşturulacak çözüm önerileri sayesinde dersin uygulanmasına dair alternatif bir yol göstermesi ve kaynak oluşturması bakımından önem taşımaktadır.

YÖNTEM

Araştırma, Bilişim Destekli Müzik Dersinin sorunlarına ve sorunların çözümüne ilişkin görüşlere yönelik olduğu için araştırmada açık uçlu görüşme tekniği uygulanmıştır. Standartlaştırılmış Açık Uçlu Görüşme; dikkatlice yazılmış ve belirli bir sıraya konmuş bir dizi sorudan oluşur. Ayrıca bu araştırma tekniğinde her görüşülen bireye bu sorular aynı tarzda ve sırada sorulur. Araştırma soruları bilişim destekli müzik dersinin sorunları düşünülerek hazırlanmış olup hazırlık esnasında üç tane konu hakkında uzmana danışılarak görüş alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan öğretmenlerle yapılan “açık uçlu görüşme” yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Tablo 1. BİDEM Dersine Giren Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımı

Branş	f	%
Keman	8	16
Viyola	6	12
Viyolonsel	2	4
Piyano	9	17
Bağlama	4	8
Ud	2	4
Türk ve Batı Müziği Koro	2	4
Orkestra	1	2
Yanflüt	6	12
Gitar	7	13
Bireysel Ses Eğitimi	2	4
Kanun	1	2
M.İ.O.Y	1	2
Toplam	51	100

Tablo 1'e bakıldığında Güzel Sanatlar Liselerinde Bidem dersine giren öğretmenlerin sayısında piyano öğretmenlerinin fazla olduğu %17 (9) dikkat çekmektedir. M.İ.O.Y, Orkestra ve Kanun branşlarının diğer branşlara nazaran bu dersin yürütülmesinde daha az görev aldıkları gözlenmiştir. Tablo incelendiğinde genellikle yaylı çalgı branş öğretmenlerinin %32 (16) bu dersin işlenişinde görev aldıkları göze çarpmaktadır. Ayrıca toplu ders öğretmenleriyle kıyaslandığında çalgı dersi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun %86 (44) bu dersi yürüttükleri dikkat çekmektedir.

Tablo 2. Dersin İşlenişinde Karşılaşılan Problemler

Dersin İşlenişinde Karşılaşılan Problemler	f	%
Bilişim Altyapısı Eksikliği	22	43
Bilişim Donanımı Eksikliği	25	49
Öğrenci İlgisizliği	6	12
Yardımcı Kaynak Sıkıntısı	2	4
Ders Kitabının Yetersiz Olması	2	4
EBA'da Dersle İlgili Kaynak Olmaması	1	2
Lisanssız Program Kullanılması	10	20

Tablo 2'de BİDEM dersini yürüten öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların genellikle altyapı %43 ve donanım eksikliği (%49) olduğu göze çarpmaktadır. Lisanssız program kullanımı ve öğrenci ilgisizliği ikinci sıradaki problemler arasında görülürken yardımcı kaynak sıkıntısı, ders kitabının yetersizliği ve dersle ilgili EBA'da kaynak olmaması öğretmenlerin karşılaştıkları diğer sorunlar arasında yer almaktadır. Dersin işlenişinde karşılaşılan

problemleri öğretmenler şu şekilde belirtmişlerdir. EÖ 10 “Okulumuzda müzik teknolojisi ile ilgili herhangi bir teknik altyapı bulunmadığı için dersleri işlemekte zorluk yaşıyorum. (kablo, midi klavye, ses kartı vb.). Kayıt programlarına ve nota yazım programlarına ulaşmakta sıkıntı çekiyoruz.MEB’in bu konuda bir kaynak ayırması gerekir. Bu sayede öğretmen ve öğrenciler yasal olarak programı kullanabilirler. Bu programların pro ve eğitim modellerinin olması gerekir. Okulumuzda bilgisayar sayısı yetersiz olduğundan her öğrenci tam olarak bu dersten faydalanamıyor. Bu arada ders saatinin az olması öğrencilerin öğrenmelerini olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca öğrencilerin çoğu bu derse karşı ilgisiz davranıyorlar. Tabii bu ilgisizliğin altında altyapı problemleri yatmaktadır. Bu dersin 9. ve 10. müzik sınıfların müfredatlarına konulması dersin ulaşım alanını genişletecektir. 12 müzik sınıfı öğrencileri özel yetenek sınavlarına hazırlandıkları için bu sınıfa bu ders konulmayabilir. Bu sorunlar sebebiyle ders verimli bir şekilde işlenmiyor.” EÖ 5” Öğrencilerin çoğunun bu derse ilgisi çok fazla yok. Erkek öğrenciler daha çok ilgili. Ders uygulama yapılamayıp sadece teori düzeyinde kaldığı için öğrenciler anlamakta güçlük çekiyor. Finale’yi akıllı tahtalara yükleyemedik” diye konuyu ifade etmiştir.” EÖ 42 “Öğrenciler bir şeyler yapmaya çalışıyorlar. Notaları yazıp dinlemeyi seviyorlar. Laboratuarda yapamadığımız için ders saati yetersiz geliyor. Malzeme sıkıntımız var. Ders saati yeterli değil.”

Tablo 3. Okullara Göre Kayıt Stüdyolarının Dağılımı

Okulların Bilişim Altyapı Durumu	f	%
Kayıt Stüdyosu Var	13	25
Kayıt Stüdyosu Yok	38	75
Toplam	51	100

Tablo 2 incelendiğinde okulların büyük çoğunluğunda kayıt %75 (38) stüdyosunun olmadığı dikkat çekmektedir. Kayıt stüdyosu imkânı olan okullar tabloya göre azınlıkta %25 (13) kalmaktadır. Kayıt stüdyosu ile ilgili öğretmenler görüşlerini şöyle ifade etmişlerdir; EÖ 12 “Okulumuzda herhangi bir kayıt stüdyosu yok. Okulumuzda akıllı tahtalar var. Yaklaşık 3 4 yıldır var. Bu işler akıllı tahtalarda çok kolay olmaktadır. Daha büyük ve dokunmatik ekran kullanım açısından kolay oluyor. Akıllı tahta olmadığı zamanda projeksiyon cihazı ile programı duvara yansıtarak ders işliyordum.” EÖ 17 “Okulumuzda bu konu ile ilgili iyi bir kayıt stüdyomuz mevcut. Bu stüdyoda kayıt malzemeleri mixler hatta profesyonele yakın bir stüdyomuz mevcut. Okulumuzda bu konu ile ilgili çok iyi öğretmenlerimiz var her zaman bu öğretmenlere bu ders denk gelmediği için bu derse bu öğretmenlerimiz giremiyor.” EÖ3 “Okulumuzda kayıt stüdyosu için bir odamız mevcut ancak daha faaliyete geçiremedik.” EÖ8 “Evimde kendi kurmuş olduğum home stüdyom var. Derslerde kendi materyallerimi kullanıyorum.”

Tablo 4. Okulların Laboratuar Durumu

Okulların Bilgisayar Laboratuvarı Durumu	f	%
Bilgisayar Lab. Var	29	57
Bilgisayar Lab. Yok	22	43
Toplam	51	100

Tablo 4 incelendiğinde okulların yarısından fazlasının (29) bilgisayar laboratuvarına sahip olduğu görülmektedir. Bilgisayar laboratuvarının olmadığı okul sayısı %43 (22) olarak göze çarpmaktadır. Ayrıca bazı öğretmenler sahip oldukları laboratuvarları bu ders için kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Laboratuvar ile ilgili öğretmenler görüşleri şöyle ifade etmişlerdir. EÖ 2 “Okulumuzda laboratuvar için ayrılmış bir oda var ama şu anda daha bilgisayarlar kurulmadı. Laboratuvarımız aktif değil.” EÖ3 “Okulumuzda bilgisayar laboratuvarı için bir odamız var ama bilgisayarlarımız yok.” EÖ 45 “Okulumuzda bilgisayar laboratuvarımız var. Toplamda 24 adet bilgisayarımız mevcut. Bunların hepsinde finale programı kurulmuş durumda. “

Tablo 5. Bidem Dersinde Kullanılan Müzik Programlarının Lisans Durumları

Programların Lisans Durumları	f	%
Lisanslı	6	12
Demo	45	88
Toplam	51	100

Tablo 5 incelendiğinde bidem dersinde kullanılan müzik programlarının çoğunlukla (%88) demo sürümler olduğu görülmektedir. Lisanslı müzik programı kullanan öğretmen sayısı oranı %12 olarak tespit edilmiştir. KÖ14 “Finale programını çok verimli kullanamıyoruz. Çünkü programı indirip okuldaki bilgisayarlara kuramadık. Resim bölümü bilgisayar sınıfında grafik dersi yaptığı için bilgisayarlarda çok sıkıntılı olduğu için programı yükleyemedik. Yüklediğimiz programlarda ise bazı yükleme hatalarından dolayı yazdıklarımızı kaydedemiyoruz. Programlarımız lisanssız. İnternette bulunuyor. Programı akıllı tahtalara yükleyebildik. Akıllı tahta yardımıyla ancak ders işleyebiliyoruz.” EÖ 39 “Meb bilgisayar programları konusunda resim öğrencileri için zamanında Photoshop programlarını paket halinde üreticilerle anlaşarak almıştı. Finale programı da cubase programı da okullara lisanslı bir şekilde alınabilir. Korsan kullanmamak için okuldaki bilgisayarlara yükleme yapmıyoruz. Bazen de demolar tam anlamda çalışmıyor. Yaklaşık 80 90 okula anlaşma yapıp lisans satın alırsa bu sorun halledilebilir. EÖ17 “Ben kendim finalenin lisanslı ürününü kullanıyorum. Öğrencilerimiz ise okuldaki lisanslı cubase programını kullanıyorlar. Alınan ses kartları ve yazılımlardan da lisans geliyor. Genelde ek yamalar varsa onlar lisanssız oluyor.”

Tablo 6. Kullanılan Nota Programlarının Dağılımı

Derslerde Kullanılan Nota Yazma Programları	f	%
Finale programını kullanan	50	98
Finale programını Kullanmayan	1	2
Toplam	51	100
Sibelius programını kullanan	11	22
Sibelius programını kullanmayan	40	78
Toplam	51	100
Diğer programları kullanan	8	16
Diğer Programları Kullanmayan	43	84
Toplam	51	100

Tablo 6' ya bakıldığında okulların neredeyse tamamına yakını %98 (50) müfredat içerisindeki nota yazma programı finaleyi kullanırken sadece bir tanesinin finale programını kullanmadığı görülmüştür. Tablo 3'e göre ek program olarak sibelius nota programının %11 (22) diğer nota programlarına %8 (16) göre daha fazla tercih edildiği dikkat çekmektedir. EÖ 12 "Çoğunlukla öğrencilere derslerde sibelius programını gösteriyorum. Ama kitaptaki program finale. Bu programların mantığı genel anlamda aynı olduğu için finale ya da sibeliusun eğitimde farkı olduğunu düşünmüyorum. Bu programın Finale ye göre daha kullanışlı ve pratik olduğunu düşünüyorum. Öğrencilerime bu şekilde nota yazımını sevdirmeye çalıştım."EÖ 5 "Finale programını kullanıyorum ama özelde protools kullanıyorum.Okulda kullanamıyorum. Akıllı tahtalara finale kuramadık. "

Tablo 7. Kullanılan Kayıt Programlarının Dağılımı

Derslerde Kullanılan Kayıt Programları	f	%
Cubase	46	90
Cubase Kullanmayan	5	10
Toplam	51	100
Diğer	10	20
Diğer Programları Kullanmayan	41	80
Toplam	51	100

Tablo 7 incelendiğinde okulların büyük çoğunluğu olan %90'ının (46) kayıt programı olarak cubase'i kullandığı görülürken %10'unun (5) cubase kullanmadığı dikkat çekmektedir. Tabloya göre öğretmenlerin %10'unun (5) cubase programının yanısıra diğer kayıt programlarını da tercih ettikleri, %10'unun ise cubase yerine diğer kayıt programlarını kullandıkları göze çarpmaktadır. EÖ45 "Kayıt programı olarak cubase programını stüdyomuzda kullanıyoruz. Ancak kullandığımız program lisanslı değil."EÖ 12 "Ders saatinin yetersizliği sebebiyle kayıt programlarını gösteremedim. Ayrıca materyal yok. Aynı zamanda öğrenciler dersin çok etkileyici olduğunu

düşünmedikleri için çok önemsemiyorlar. Ama ben çocuklara sevdirmek için mix işlerine pek girmeden işlerine yarayacak şeyleri öğrettim.”

Tablo 8. Yardımcı Kaynak Kullanılma Durumu

Yardımcı Kaynak Kullanılma Durumu	f	%
İnternet	15	29
Pdf yada Word Notları	9	18
Video	5	10
Kaynak Kitap	4	8
Kullanmıyorum	26	51

Tablo 8'e bakıldığında ders kitabı haricinde herhangi bir yardımcı kaynak kullanmadığını belirten öğretmenler %51'lik bir oranla dikkat çekmektedir. Bidem dersinde en çok kullanılan yardımcı kaynağın %29 oranıyla internet olduğu görülmektedir. Ders notları %18'lik oranla ikinci sırayı alırken video ve kaynak kitapların son sırada olduğu görülmektedir. EÖ 17 *“Yardımcı kaynak yasak olduğu için kendi bilgilerimizi kaynak olarak kullanıyoruz. Ders kitaplarından yararlanıyoruz. Bidem dersi kaynakları çok pahalı olduğu için öğrenciye aldirmamız çok zor. Youtube'a giremediğimiz için youtube kullanmıyoruz. Bazen kendi indirdiğimiz kayıtları kullanıyoruz. Ama öğrenciler youtube'den cubase ve finale kullanım videolarını kendileri takip ediyorlar. Sibelius'a ve cake walk programlarına bakıyorlar. Fl studio programına bakıyorlar. Kaynak önermedim. Çünkü bir saatte konu olarak çok fazla yayılamıyoruz.”* EÖ 10 *“Herhangi bir yerli ya da yabancı yardımcı kaynak kullanmıyorum. Aynı zamanda yardımcı kaynak kullanmak bakanlık tarafından yasaklanmış durumda. Bu nedenle kendi hazırlamış olduğum ders notlarımı öğrencilerimle paylaşıyorum. Ayrıca akademisyenlerin bu konu hakkındaki yayınlarını öğrencilerimle beraber okuyarak onların müzik teknolojisi hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlıyorum. Finale programının kullanımı ile ilgili görsel materyallerin bulunduğu Word sunusu hazırladım. Bunu derslerde kullanıyorum.”* EÖ 39 *“Anlatımlı youtube videolarını öneriyorum. Akademisyenlerin bu konuda hazırladığı finale kaynaklarını kullandım. Çocukları bu kaynaklara yönlendiriyorum. Yada ücretsiz programlara yönlendiriyorum. Online nota yazım sitesi var oraya yönlendiriyorum. İnternet kaynaklarını kullanıyorum. Bildiğim kadarıyla ders kitabı hariç kaynak duymadım.”*

Tablo 9. Ders Saatinin Yeterlik Durumu

Ders Saati Yeterliği	f	%
Yeterli	14	27
Yetersiz	37	73
Toplam	51	100

Tablo 9 incelendiğinde öğretmenlerin %27'si ders saatini yeterli gördüklerini, %73'ü ise ders saatini yetersiz gördüklerini ifade etmişlerdir. EÖ 45 "Bu ders için gerekli olan altyapı sağlandığı takdirde ders sayısı 1 saat daha arttırılabilir. Kayıt yapma ve nota yazma müzik öğrencilerine hayatları boyunca gerekli olacağı için bu dersin çok faydalı olduğunu düşünüyorum." EÖ 12 "Diğer derslerin yoğunluğu düşünüldüğü zaman 1 saat yeterli.Kesinlikle bu dersin faydalı olduğunu düşünüyorum.Sonrasında dönüt aldığım "sizin öğrettikleriniz çok işime yaradı öğrettiğiniz programları çok kullanıyorum" diyen çok öğrencim var. Bana kalırsa ders saati 11 de yeterli.12'lere sınav stresinden faydalı olmaz. Üniversite önemli. Konsantre olamıyorlar.9-10 için çok erken"

Tablo 10. Bidem Dersinin Önerilen Sınıflara İlişkin Öğretmen Görüşleri

Önerilen Sınıflar	f	%
9. sınıfta da olsun	16	31
10. sınıfta da olsun	24	47
11. sınıfta olması yeterli	47	92
12. sınıfta da olsun	39	76

Tablo 10'a bakıldığında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%92) dersin 11. Sınıflarda okutulmasının yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin %76'sı dersin 12. Sınıfta da olmasını isterken %47'lik kısım dersin 10. Sınıf müfredatına da alınmasını istemişlerdir. Tabloya göre bu dersin 9. Sınıfta da olmasını isteyen öğretmenlerin oranı %31 oranının da görülmektedir.. Tablo 10'a göre derse giren öğretmenlerin öncelikli olarak bu ders için 11 ve 12. Sınıfları uygun gördükleri anlaşılmaktadır. EÖ 19 "Yeterli kaynak olduğu takdirde bu ders iki saat olabilir. Bir saat teori bir1 saat uygulama olmalı. 9. Sınıf çok erken. 12 lere iki saat ders koymak yerine 11. Sınıflara iki saat 10. Sınıflara bir saat olabilir."EÖ 5 "9. Sınıflarda erken olabilir. Bu ders için bir şeyler bilmek lazım. 11. veya 12. Sınıflar bu ders için uygun olabilir. Materyal olduğu sürece, bilgisayar, midi laboratuvarı ve kayıt stüdyosu hem öğrencinin dikkatini çeker hem daha da faydalı olabilir."

Tablo 11. Dersin Ölçme Değerlendirme Durumu

Dersin Ölçme Değerlendirme Durumu	f	%
Yazılı	2	4
Uygulama	40	78
Her ikisi	18	35

Tablo 11 incelendiğinde derse giren öğretmenlerin %78'i ölçme değerlendirme aracı olarak çoğunlukla uygulamayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin en az kullandıkları ölçme değerlendirme aracının %2'lik oranla yazılı olduğunu ifade etmişlerdir. Tabloya göre her iki ölçme değerlendirme metodunu kullanan öğretmenlerin oranının %18 olduğu görülmektedir. EÖ 17 "Ben ders için öğretim programında yer alan ölçme değerlendirme formlarını uyguluyorum ve aynı zamanda bunları uygulamamk zorundayız. Ama çokta faydalı

olduğunu düşünmüyorum. Çünkü 1 saatte bu kadar hedefe ulaşmak biraz zor olabiliyor. Çok ayrıntıya giremiyorum. Öğrencilerin hedeflere ulaşip ulaşmadıklarını çocukların ürettikleri ürünlerinden anlıyoruz. Ben ölçme değerlendirme konusunda farklı uygulamalar yaparak amaca ulaştığımı düşünüyorum.

Tablo 12. Dersin Müfredata Göre İşlenme Durumu

Dersin Müfredata Göre İşlenme Durumu	f	%
Müfredata Uygun Ders İşliyorum	45	88
Müfredata Uygun Ders İşleyemiyorum	6	12
Toplam	51	100

Tablo 12'ye bakıldığında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun müfredat içerisindeki konu sırasına uygun ders işledikleri gözlenmiştir. Eksiklikler sebebiyle müfredata uygun ders işleyemeyen öğretmenlerin oranının %6 olduğu dikkat çekmektedir. EÖ 5 " Dersleri müfredat sırasına uygun olarak işlemeye çalışıyorum ama materyal eksikliğinden dolayı bazı konuları öğrencilere gösteremiyorum. EÖ 12 "Ders anlatırken müfredat sırasını izledim. Ama genellikle nota yazımı öğrettim. Çünkü kendi alanlarına bu konu daha yakın. Mix ve kayıt işlerini sadece ilgili öğrenciler yapıyor."EÖ 39 "Müfredatı uygulayarak plana bağlı kalıyorum. Zaman yetersizliğinden dolayı sadece ana başlıkları anlatabiliyorum alt başlıklara zaman bulamıyorum."

Tablo 13. Dersin İşlenme Şekline İlişkin Görüşler

Dersin İşlenme Şekline İlişkin Görüşler	f	%
Akıllı Tahtada	20	39
Akıllı Tahta ve Laptop Yardımıyla	17	33
Projeksiyon Cihazı Ve Laptop Yardımıyla	2	4
Laptop Yardımıyla	1	2
Laboratuarda pcde	7	14
Sadece Teori olarak	2	4
Akıllı Tahta ve Tablet	1	2
Tablet ve Akıllı Telefon	1	2

Tablo 11'e göre öğretmenlerin büyük çoğunluğunun %62 (37) BİDEM dersini akıllı tahta yardımıyla işledikleri gözlenmiştir. Ders işlenişinde %14'lük bir bölümün bilgisayar kullanıldığı göze çarparken diğer %14'lük kısım ise ders işlenişinde diğer metotları kullandığı ortaya çıkmıştır. EÖ 17 "Okulumuzun bilişim altyapısı fatih projesi okulu olduğumuz için çok iyi. Tüm öğrencilerimiz ayrı bir şekilde uygulama yapabiliyor. Devletimiz okulumuza tüm imkânları seferber etmiş durumda. bu konuda şanslı bir okuluz. Derste öğrencilerim mutlaka finalden nota yazma uygulaması yapmaktadır. 4 sesli koro ve yaylı çalgı eserleri yazıyorlar. Çocuğun alanıyla ilgili çalışma yapıyoruz. Örneğin klarnetçiye solo yazdırıp altına orkestra partisi eklettiriyorum. Motivasyonları artıyor ve

besteleme tekniklerini öğreniyorlar. Çocuk bu uygulamalarla hayallerini gerçekleştirip ufkunu açabiliyor. Çocuğun alanıyla ilişki kuruyoruz. Bol bol uygulama yapıyoruz. Sözlü eseri nasıl karokeye çeviririz ya da mix yapma remix çocuk şarkıları montajı yapıyoruz. Finale deki nota yazımlarında çocuk tekrarları yapıyor mu nüansları yerleştiriyor mu diye bakıyorum ve çocuğa bunları öğretmeyi hedefliyorum. Üç eseri birleştirme yapıyoruz. Remix yapıyoruz. Karaoke yapıyoruz. Şan eserlerinin sözlerini silme yapıyoruz. Ben genellikle bilgisayarları kullanarak öğrencilere bu dersi faydalı hale getirmeye çalışıyorum. EÖ 45 " Karışık halde yapıyoruz. Hem nota yazma hemde kayıt programlarını öğreniyoruz. Laboratuvarımızda öğrencilerimiz bilgisayar başında birebir uygulama yaparak ders işliyorlar. Sadece stüdyoda bilgisayarımız bir adet olduğu için buradaki kayıt uygulamalarını öğrenciler sırayla yapıyor." EÖ 47 "Ders işlerken öğrencilerin telefonlarına ücretsiz kayıt programları indiriyoruz. track-for,fl studio vb. telefon uygulamalarından telefon yardımıyla kayıt yapıyoruz. Muse score programını anlatıyorum. Kayıt programlarının genel mantığı aynı olduğu için öğrencilere bu sayede faydalı olmaya çalışıyorum. Sadece bu programların menüleri farklı yerlerde. Öğrencilerime konuşma kaydı, mikrofon kullanımı vb. işlerine yarayacak şeyleri öğretiyorum ve kurduğumuz whatsapp grubundan bu kayıtları inceliyorum ve değerlendiriyorum."

Tablo 14. Bidem Dersinin İşlendiği Yere İlişkin Görüşler

Bidem Dersinin İşlendiği Yere İlişkin Görüşler	f	%
Sınıf	43	84
Laboratuvar	7	14
Sınıf-Stüdyo	1	2
Laboratuvar-Stüdyo	0	0
Toplam	51	100

Tablo 14'e göre bidem dersi çoğunlukla sınıflarda işlenmektedir. Laboratuarda ders işleyen öğretmenlerin oranı %14 olarak belirlenirken ders işlenişinde stüdyo kullanan sadece %2'lik bir kesim bulunmaktadır. Tabloya göre laboratuvar ve stüdyoyu beraber kullanan öğretmen bulunmamaktadır. EÖ 26 "Okulumuzda laboratuvarımız var. Bizde burada ders işleyebiliriz ama resim öğrencileri ders işlediği için biz dersimiz burada işleyemiyoruz. EÖ 45 "Laboratuvarımız var. Toplamda 24 adet bilgisayarımız mevcut. Bunların hepsinde finale programı kurulmuş durumda. Öğrencilerimizin her biri bireysel olarak çalışmalarını burada yapabiliyor.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmanın sonuçlarına göre;

- BİDEM dersine giren öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%86) çalgı öğretmeni olduğu görülmektedir.
- Yaylı çalgı öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerine göre daha fazla (%32) BİDEM dersinin işlenmesinde görev aldıkları görülmektedir.
- Öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%75) okullarında stüdyo bulunmadığını ifade etmişlerdir.

- Nota yazım programı olarak finale programını kullanan öğretmenler haricinde %22'lik (11) bir öğretmen grubu ek olarak sibelius programını kullandıklarını belirtmişlerdir.
- Araştırma yapılan öğretmenlerin %16'sı finale ve sibelius programının yanısıra diğer nota yazma programlarından da faydalandıklarını belirtmişlerdir.
- Öğretmenlerin büyük çoğunluğu derslerde kayıt programı olarak cubase programını kullandıklarını ifade etmişlerdir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin %57'si okullarında bilgisayar laboratuvarı olduğunu belirtirken %43'ü okullarında bilgisayar laboratuvarı bulunmadığını izah etmişlerdir. Bu duruma rağmen öğretmenlerin %84'ü bideem dersini sınıflarda işlendiklerini ifade etmişlerdir. Laboratuvar da ders işleyen öğretmenlerin oranı %14 (7) olarak belirlenmiştir.
- Öğretmenlerin %25'i okullarında stüdyo bulunduğunu belirtirken stüdyoda ders işleyen öğretmen sayısının sadece %2 (1) olduğu ortaya çıkmıştır.
- Öğretmenler ders işlenişinde karşılaşılan öncelikli problemlerin bilişim altyapı eksikliği (%43) ve bilişim donanımı eksikliği (%49) olduğunu belirtmişlerdir.
- Öğretmenlerin %73'ü ders saatini yetersiz olarak gördüklerini ifade etmişlerdir.
- Öğretmenlerin %51'i ders işlenişinde yardımcı kaynak kullanmadıklarını belirtmişlerdir.
- Ders öğretmenleri kullandıkları yardımcı kaynakları sırasıyla internet (%29), pdf ya da word notları (%18), video (%10) ve kaynak kitap (%8) olarak belirtmişlerdir.
- Öğretmenlerin %78'i ölçme değerlendirme metodu olarak uygulamayı kullandıklarını, %35'i hem uygulamayı ve yazılıyı, %4'ü ise sadece yazılı metodunu kullandıklarını belirtmişlerdir.
- Ders öğretmenlerinin %88'i müfredat içerisindeki konu sırasına uygun olarak ders işlerken, %12'si müfredata uygun ders işleyemediklerini ifade etmişlerdir.
- Bideem dersi öğretmenlerinin %62'si dersleri akıllı tahta yardımıyla işlediklerini belirtmişlerdir.
- Diğer öğretmenler ise sırasıyla projeksiyon %4, laptop %2, bilgisayar %4, tablet %2 ve akıllı telefon %2 yardımıyla ders işlediklerini ifade etmişlerdir.
- Bideem dersi öğretmenlerinin %92'si dersin 11. Sınıfta olmasının yeterli olduğunu, %76'sı 12. sınıfta da olması gerektiğini, %47'si 10. sınıfta da olması gerektiğini, %31 ise 9. Sınıflarda da bu dersin işlenmesi gerektiği görüşünü belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin %88'i demo program kullandıklarını belirtirken sadece %12'si lisanslı program kullandıklarını ifade etmişlerdir.
- Öğretmenlerin %84'ü dersi sınıfta, %14'ü laboratuvar da işlediklerini belirtirken; %2'si dersin işlenişinde sınıf ve stüdyoyu beraber kullandıklarını ifade etmişlerdir. Dersin işlenişinde laboratuvar ve stüdyoyu beraber kullanan öğretmen bulunmadığı ortaya çıkmıştır.

Bilişim destekli müzik dersi gerekli bilişim altyapısı, ders materyalleri ve sınıf mevcuduna yeterli olacak bilişim donanımları sağlandığı takdirde öğretmen tarafından daha verimli işlenebilir. Araştırmada bazı okullarda laboratuvar olmasına karşın lisansız müzik programlarının bilgisayarlara yüklemenin güçlüğü sebebiyle

laboratuvarlar etkin bir şekilde kullanılamamaktadır. Oysaki öğrencinin bu dersle alakalı bireysel bilgisayarda uygulama yapması gerekmektedir. Tek bir bilgisayarla uygulama yapmak zamanın iyi kullanılması açısından sıkıntı yaratabilir bazen ise dersin saatinin azlığı sebebiyle her öğrenci bireysel uygulama yapamayabilir. Son yıllarda bu dersin işleniş ile ilgili materyal sorunları MEB' in uygulamakta olduğu Fatih projesi kapsamında kurulan akıllı tahtalar ve öğrencilere dağıtılan tabletlerle ile bir nebze çözüme kavuşabilmiştir. Bu uygulama ile MEB Fatih projesi kapsamında okulların çoğuna bilişim altyapısı ve internet ağı kurulmaktadır. Bilişim altyapıları kapsamında okullara kurulan akıllı tahtalar bu ders için gerekli olan bilişim programların kullanılmasına olanak sağlamaktadır. Ancak akıllı tahtaların zararlı yazılımlara karşı korumalı olması sebebiyle bidem müfredatı içerisindeki müzik programlarını tahtaya yükleme esnasında kullanılan programların lisansız olması sebebiyle çoğu zaman problem oluşmaktadır. Bu problem okullara MEB tarafından ayrılacak bir ödenekle lisanslı program alınarak çözülebilir. Sevinç ve Koldemir (2015)'in araştırmaları da araştırmancının bulgularını desteklediği görülmüştür. BİDEM dersi için okulların çoğunda stüdyo bulunmadığı görülmektedir. Ders kitabında bahsi geçen bazı bilişim donanımlarının okullarda olmaması öğrencilerin bu donanımlarla ilgili bilgi sahibi olmasını engelleyebilir. Ders kitabında olan Synthesizer, Amplifikatör, Mixer, Ses Kartı, Midi Kablosu vb. materyaller mevcut olmadığı zaman ders anlatımı sadece teoride kalacaktır. Bu dersin müfredat programında yer alan bilişim programlarının ücretli olması ayrıca internetten ulaşılabilen demo sürümlerinin bazı uygulamaları yapmaması dersin etkin bir şekilde işlenmesini zorlaştırabilmektedir. Araştırmaya katılan çoğu öğretmen okullarında stüdyo, bilişim altyapısı ve donanımları bulunmadığı için dersleri verimli bir şekilde işleyemediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca MEB tarafından gönderilen "Okullarımızda Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar" konulu yazıda yardımcı kaynak hususuna dikkat edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bu yazıda "Öğretmen ve öğrencilerimize ücretsiz dağıtımı yapılan ders kitaplarının dışındaki diğer yardımcı materyallerin okullarımızda reklam ve tanıtımının yapılmaması, satın alınması ve kullanımı konusunda öğrencilerimizin zorunlu tutulmaması; öğretmen ve öğrencilerimizin ders kitapları dışında ihtiyaç duyabileceği eğitim öğretim kaynağı ve dokümanlarla ilgili olarak Bakanlığımızın eğitim bilişim ağı olan www.eba.gov.tr adresine yönlendirilmeleri; Bakanlığımızca gönderilen öğretim materyalleri dışında proje, protokol vb. çalışmalar kapsamında çeşitli kurum ve kuruluşlarca öğrencilerimize dağıtılmak üzere okullarımıza bağış veya yardım adı altında gönderilen kitap, broşür, afiş vb. materyallerle ilgili olarak ilgi (d) yazı doğrultusunda uygulama yapılması; öğretmenlerimizin, öğrencilerimizin kullanacakları kırtasiye malzemeleri konusunda belirli markalara yönlendirmede bulunmaması ve okullarımızda velilerimizi maddi yönden yorabilecek her türlü uygulamalardan kaçınılması," gerektiği ifade edilmektedir. Bu durumda yardımcı kaynak kullanımındaki zorluklar sebebiyle ve mevcut kitabın güncel uygulamalar içermemesi nedeniyle ders anlatımında sıkıntılar yaşanabilmektedir. Örneğin mevcut kitapta artık kullanılmayan messenger uygulamasıyla ders içi bilgiler sohbet tarzında öğrenciye aktarılmaktadır. Konuyla ilgili birçok yazılı ve görsel materyal mevcut olmasına öğretmenler yardımcı kaynak kullanamadıklarını ifade etmektedirler. MEB'in eğitim bilişim ağı (EBA)'nda da bu ders ile ilgili kaynakların eksikliği hem öğretmen hem öğrenciyi öğrenme ve uygulama aşamasında zorlayabilmektedir.

ÖNERİLER

Milli Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar Liselerine uygun bir ödenek ayırarak okulların ihtiyaçları olan programları almalarını sağlayabilir. EBA platformunda BİDEM dersi ve bilişim ile ilgili yazılı ve görsel materyaller konulabilir. Güzel Sanatlar Liselerinde home stüdyo olarak kullanılacak odalar dizayn edilebilir. Bu sayede müzik teknolojileri ile ilgilenen öğretmenlerin de kendi materyallerini burada kullanmalarına imkân sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Arapgirlioğlu, H. (2003). *Müzik Teknolojisi ve Yeni Yüzyılda Müzik Eğitimi*. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu. 30-31 Ekim, Sakarya.
- Koldemir, S.(2008), *Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Bilgisayar Destekli Müzik Eğitiminin Kullanılabilme Durumu*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yaşar, A. Y., Karagöz, S. ve Zaman Y. (2006). *Bilişim Destekli Müzik Dersi Öğretim Programı*. Ankara: MEB yayınları.
- Sevinç S. ve Koldemir S. (2009). "Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Bilgisayar Destekli Müzik Eğitiminin Kullanılabilme Durumu". *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*. 27(1): 287-305.
- Tümer E.,Nayış S. ve Demir G.(2009). *Bilişim Destekli Müzik*. Ankara: MEB yayınları.
- EBA. (n.d.). Ekim 10, 2016, <http://www.eba.gov.tr/>

EXTENDED SUMMARY**Introduction**

With the rapid development of technology, the field of music keeps up this rapid development with both music production and music education. Internet, music technologies and computer Networks projects at schools which made in recent years enable the use of technology in music education. Nowadays, access to technology is easier and more economical than in the past, the programs which are related to music technology are coming out through computers. Using these programs which were created with music technologies and in order to get efficiency from programs new areas have emerged in music education. For this reason, it has become inevitable to put the course contents into the programs for the learning and effective use of these programs in the music education schools and universities. One of the lessons included in music education is the information assisted music course. To learn the information technologies in music education and make use of educational Technologies are inevitable needs. Due to these needs, it is expected music teachers should follow the information technologies and use them effectively. The music teachers who teach with info-assisted music course in fine arts high school should be investigated how much they know the course, how often they use the music programs, how adequate the physical conditions of the school they work and whether the hours of this course is adequate or not.

In this study it was asked the teachers who use info assisted music course to find out the problems and suggest solutions to these problems. The problem sentence of the research " What are the problems encountered in the process of info-assisted course?"

Method

Since the research was directed towards the problems of the Informatics Aided Music Course and the solutions of the problems, the open-ended interview technique was applied in the research. standardized Open-Ended Interview; It consists of a series of carefully written and sequenced questions..in addition, in this research technique, each interviewed individual is asked in the same style and order. The research questions were prepared by taking into account of info-assisted music course's problems and consulted for advice three experts.

Findings (Results)

According to research's results

1. the majority of the info-assisted music course teachers are considered (%86) as an instrument teacher.
2. It is seen that stringed instrument teachers are more involved in the processing of the BIDEM course than the other branch teachers.
- 3.(%75) The majority of teachers stated that they haven't any studios at their schools.
4. Apart from the teachers who use the Finale program %22 (11) a teacher group stated that in addition to it they use sibelius program.
5. %16 of the teachers who are involved research stated that they benefit from Finale and Sibelius program as well as other writing programs.
6. The vast majority of teachers have stated that they use the Cubase program as a recording schedule in their lessons.
7. While %57 of the teachers who participated in the survey indicated that there are computer labs in their schools ,%43 of them explained that they don't have comp.lab in their schools. Despite this situation %84 of the teachers stated that they teach in classrooms. The rate of the teachers teaching in labs is %14(7)
8. While %25 of the teachers indicated that they have a studio in their schools but only %2 of them teach in studios.
9. Teachers stated that the primary problems encountered in course are lack of info infrastructure (%43) and lack of info equipment(%49)
10. %73 of the teachers think that the hours of the course is inadequate.
11. %51of the teachers stated that they don't use auxiliary resource while teaching.
12. the course teachers stated their auxiliary sources in order(%29) internet,(%18) pdf or Word notes (%10)video and (%8) resource books
13. 78% of the teachers stated that they used the practice as a measurement and evaluation method, 35% stated that they used applied and written, and 4% only used the written method.
14. Eighty-eight percent of course teachers teach according to curriculum, 12% The curriculum expressed that they could not do according to curriculum.

15. 62% of the teachers in the Bidem course stated that they taught with the assistance of the intelligent board.

16. Other teachers stated that they used 4% projection, 2% laptop, 4% computer, 2% tablet, 2% tablet and 2% smartphone during the lessons.

17. 92% of Bidem instructors stated that this course is sufficient to be in the 11th class, 76% in the 12th class and 47% in the 10th class and 31% in the 9th class should be too.

18. While 88% of teachers participating in the survey indicated that they use the demo program, only 12% stated that they use the licensed program.

19. 84% of the teachers stated that they were teaching in class, 14% were teaching in laboratories; 2% stated that they used both classroom and studio together during the course. It has been revealed that there aren't any teachers who use laboratory and studio together in the course.

Conclusion and Discussion

Most teachers attending the survey stated that they could not process the lessons efficiently because they did not have studios, information infrastructure and equipment in their schools. In addition, it should be noted that in the article entitled "Considerations to be Taken in Our Schools" sent by MEB. In this article, "Our students are not required to advertise and they shouldn't be required to buy and use other aids other than textbooks that are freely distributed to teachers and students. students need to be directed to www.eba.gov.tr which is the educational information network of our Ministry projects protocols within the scope of the works brochures,banners,etc which were sent to our school in the name of donation for our students should be take into consideration about the inscription about materials (d) It is stated that our teachers should not be guided by specific brands about the stationery materials that our students will use and should avoid any kind of practices that can torture our parents in our schools. "